

YLIOPISTOTENTTI - UNIVERSITY EXAM

Opiskelijan nimi / Student name:	Opiskelijanumero / Student number:
----------------------------------	------------------------------------

Opettaja täyttää / Lecturer fills in:

Opintojakson koodi and nimi / The code and the name of the course: 724105P Johdon laskentatoimi (Tentti 2.)	
Tiedekunta / Faculty: Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu	
Tentin pvm / Date of exam: 29.11.2017	Tentin kesto tunteina / Exam in hours: 3 h
Tentaattori(t) / Examiner(s): Tiina Henttu-Aho ja Marjo Väisänen	Opintopistemäärä / Credit units: 5
	Sisäinen postios. / Internal address: OyKKK
Sallitut apuvälineet / The devices allowed in the exam: ☒ Funktiolaskin / Scientific calculator ☐ Ohjelmoitava laskin / Programmable calculator ☐ Muu materiaali, tarkennettu alla / Other material, specified below:	
Tenttiin vastaaminen / Please answer the questions: ☒ Suomeksi / in Finnish ☐ Englanniksi / in English Suomenkielisessä tutkinto-ohjelmassa olevalla opiskelijalla on oikeus käyttää arvioitavassa opintosuorituksessa suomen kieltä, vaikka opintojakson opetuskieli olisi englanti. Tämä ei koske vieraan kielen opintoja. (Kts. <u>Koulutuksen johtosääntö 18 §</u>) In a Finnish degree programme a student has a right to use Finnish language for their study attainment, even though the language of instruction is English, (excluding language studies) even when the language of instruction is other than Finnish. (See <u>the Education Regulations 18 §</u>)	
Kysymyspaperi on palautettava / Paper with exam questions must be returned: ☐ Kyllä / Yes ☒ Ei / No	

Tentissä on viisi samanarvoista kysymystä (max 30p). Monivalintakysymyksessä (tehtävä 1) on vain yksi oikea vaihtoehto per kohta. Oikeasta vastauksesta saa yhden pisteen, väärästä -0.5 pistettä, ja vastaamatta jättämisestä 0. Tehtävän minimipistemäärä on 0.

Vastaa kysymyksiin käyttäen täydellisiä virkkeitä (ei ranskalaisia viivoja tms.). Laskut tulee esittää siten, että niistä voidaan todeta, miten lopputulokseen päädyttiin (välivaiheet näkyville). Älä kuitenkaan kirjoita kysymyspaperiin, vaan esitä lasku vastauspaperilla.

Menestystä!

1. Valitse monivalintatehtävistä 1.1. – 1.6. lähinnä oikea vastaus (vain yksi oikea vaihtoehto – vastaa erilliselle vastauspaperille). (6p)

1.1. Liittyen varastonarvostus menetelmään:

- a) LIFO-menetelmässä varastossa pisimpään ollut tuote katsotaan ensimmäisenä käytetyksi.
- b) FIFO-menetelmässä ainekäytön kustannukset vastaavat läheisimmin nykyisiä hintoja.
- c) Painotetun (punnitun) keskihinnan menetelmässä ainekäytön kustannukset lasketaan jokaisen saapuvan erän yhteydessä uudelleen.
- d) Nousevien hintojen olosuhteissa (inflaatio) LIFO menetelmän käyttö johtaa pienempään kirjanpidolliseen tulokseen kuin FIFO menetelmän käyttö.

1.2. Liittyen poistoihin:

- a) Aritmeettis-degressiivisessä poistomenetelmässä (summausmenetelmä) poistoprosentti pysyy vuosittain vakiona, mutta poisto pienenee.
- b) Kustannuslaskennassa poistoja ei tulisi tehdä varsinkaan silloin, kun kirjanpidossa investointihyödyke on kokonaan jo poistettu.
- c) Annuiteettipoisto-menetelmässä poiston osuus annuiteetista kasvaa vuosittain.
- d) Elinkaaripoistot on helppo laskea ja arvioida etukäteen.

1.3. Liittyen lisäyslaskentaan:

- a) Summalisäyslaskennassa käytetään useita eri yleiskustannuslisiä, joiden avulla tuotteelle voidaan kohdistaa erilaisia välillisiä kustannuksia ja laskea ne tuotetasolla yhteen.
- b) Kustannuspaikkalisäyslaskennassa kustannusten aiheutumista mitataan yhdellä toiminta-asteen mittarilla koko yrityksessä.
- c) Lisäyslaskennalla on taipumus kasata suurille, korkeavolyymisille, paljon työtä vaativille ja kalliille tuotteille liikaa kustannuksia ja päinvastoin.
- d) Lisäyslaskenta on filosofia, missä kaikkia kustannuksia pidetään tuotteen välittöminä kustannuksina.

1.4. Liittyen kapasiteetin käsitteeseen kustannuslaskennassa:

- a) Teoreettinen kapasiteetti on enimmäistuotos, jonka yksikkö voi aikaansaada ideaaliolosuhteissa kun pakolliset keskeytykset hyväksytään.
- b) Tavoitekapasiteetti on enimmäistuotos, jonka yksikkö voi tavoitella aikaansaavansa kun keskeytyksiä ei tule.

- c) Normaali toiminta-aste tarkoittaa lyhyen ajanjakson toteutunutta tuotoksen määrää.
- d) Ylikapasiteettikustannus ei ole tuotettujen tuotteiden kustannus vaan tuottamatta jätettyjen tuotteiden kustannus.

1.5. Liittyen kustannusten relevanttiuteen eri päätöksentekotilanteissa:

- a) Jos materiaali on päätöksentekohetkellä varastossa, sen hankintahintaa voidaan pitää sellaisenaan relevanttina kustannuksena päätöksenteossa.
- b) Tuotantovälineiden uusimispäätöksissä niiden kirjanpitoarvoa voidaan useimmiten pitää relevanttina kustannuksena päätöksenteossa.
- c) Jos ulkoistamispäätöksessä vapautunut sisäinen kapasiteetti voidaan hyödyntää, siitä saatavat tuotot ovat relevantteja päätöksenteossa.
- d) Laadullisia tekijöitä ei pitäisi huomioida päätöksenteossa, koska niitä on vaikea ilmaista määrällisesti.

1.6. Kustannuspohjaiseen hinnoitteluun liittyen:

- a) Kustannuspohjainen hinnoittelu kannustaa stabiiliin hintapolitiikkaan.
- b) Lyhyen aikavälin hinnoittelutilanteessa hinnanasettajan tulisi aina muistaa kohdistaa tuotteelle kaikki kustannukset, vaikka kapasiteettia olisikin vapaana.
- c) Yritys, voi olla joko hinnanottaja tai hinnanasettaja, mutta ei molempia yhtä aikaa.
- d) Tavoitekustannushinnoittelussa lähdetään liikkeelle tuotteen omakustannusarvosta, johon lisätään haluttu voitto-osuus.

2. Koskien katetuottolaskentaa:

- a) Mitkä ovat Druryn mukaan katetuottolaskennan keskeiset oletukset ja miten ne on huomioitava menetelmää käytettäessä? (4p)
- b) Selitä käsite 'kiinteiden kustannusten vipuvaikutuskerroin' (degree of operating leverage) ja kerro miten kertoimen taso voi vaikuttaa yrityksen tulevaisuuden voittoihin? (2p)

3. Koskien toimintolaskentaa:

- a) Toimintolaskennan ja ns. perinteisen kaksivaiheisen kustannuslaskennan keskeiset eroavaisuudet kaksivaiheisen kustannusten kohdistamisen näkökulmasta? (3p)
- b) Luettele toimintolaskennan käyttöönoton (design) eri vaiheet ja kuvaile niistä jokaista lyhyesti (Drury). (2p)
- c) Mitä tarkoitetaan volyymiperusteisilla ja ei-volyymiperusteisilla kustannusajureilla? Selitä ja anna yksi esimerkki molemmista. (1p)

4. Vyörytys

Aikon Oy käytti apuosastojen veloituksessa vyörytysmenetelmää. Lokakuussa välilliset kustannukset eri kustannuspaikoilla olivat seuraavat:

Kustannuspaikka	€
1. Kiinteistö (apu)	1710
2. Kuljetus (apu)	955
3. Korjaamo (apu)	718
4. Valmistus A	6400
5. Valmistus B	5100
6. Myynti ja hallinto	7400

Kiinteistön kustannukset jaetaan pinta-alan, kuljetusosaston kustannukset ajotuntien ja korjaamon kustannukset korjaustuntien mukaan. Näistä on saatu seuraavat tiedot:

	2. Kuljetus	3. Korjaamo	4. Valmistus A	5. Valmistus B	6. Myynti ja hallinto
Pinta-alat	20	60	120	100	80
Ajotunnit		10	12	8	65
Korjaustunnit			66	52	4

Selvitä pääkustannuspaikkojen kustannukset käyttäen vasemmalta oikealle vyörytystä. (6 p)

5. Lisäyslaskenta

Surfing Ltd valmistaa laine- ja lumilautoja. Puiset lainelaudat valmistetaan pitkälti käsityönä, kun taas lumilaudat valmistetaan koneellisesti kalliista erikoismateriaalista. Tuotteista tiedetään seuraavaa:

	Lainelaudat	Lumilaudat	Yhteensä (€)
Välittömät kustannukset (€/kpl)	90	100	8000
Palkat (€/kpl)	75	10	6000
Raaka-aineet (€/kpl)	15	90	
Valmistusmäärä	100	50	

Yrityksen välilliset kustannukset (€)

Vuokrat	2000
Koneiden poistot	5000
Johdon palkat	1500

Laske tuotteiden yksikkökustannukset lisäyslaskennan avulla käyttämällä yleiskustannuslisän perusteena

- a) palkkoja (2 p)
- b) raaka-aineita. (2 p)
- c) Mitä voit päätellä em. tuloksista? Miten muuten kustannukset voitaisiin kohdistaa? Perustele vastauksesi. (2 p)

